

Υπόθεση C-535/18

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

16 Αυγούστου 2018

Αιτούν δικαστήριο:

Bundesverwaltungsgericht [Ανώτατο Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο] (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

25 Απριλίου 2018

Προσφεύγοντες:

IL και 12 ακόμη προσφεύγοντες

Καθού:

Land Nordrhein-Westfalen [Ομόσπονδο κρατίδιο Βόρειας Ρηνανίας – Βεστφαλίας]

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Έννομη προστασία κατά δημοσίου έργου δομικών κατασκευών

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Πρέπει το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον –στο εξής: UVP-RL– να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αντίκειται σε αυτό μια διάταξη του εθνικού δικαίου, σύμφωνα με την οποία ένας προσφεύγων που δεν είναι αναγνωρισμένη ένωση για την προστασία του

περιβάλλοντος δύναται να ζητήσει την ακύρωση αποφάσεως λόγω διαδικαστικής πλημμέλειας μόνον αν η διαδικαστική πλημμέλεια στέρησε από τον ίδιο τη δυνατότητα της νομοθετικώς προβλεπόμενης συμμετοχής στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων;

2. α) Πρέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', σημεία i έως iii, της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 της οδηγίας 2014/101/ΕΕ της Επιτροπής, της 30ής Οκτωβρίου 2014 (ΕΕ L 311, σ. 32), –στο εξής: Wasserrahmenrichtlinie [οδηγία πλαίσιο για τα νερά] (WRRL)– να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν περιέχει μόνον ένα κριτήριο ουσιαστικού δικαίου, αλλά και διατάξεις σχετικές με τη διοικητική διαδικασία αδειοδοτήσεως;

β) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα α):

Πρέπει η συμμετοχή του κοινού κατά το άρθρο 6 UVP-RL να αναφέρεται πάντοτε υποχρεωτικώς στα έγγραφα που σχετίζονται με τον έλεγχο από πλευράς δικαίου των υδάτων υπό την προαναφερθείσα έννοια ή επιτρέπεται διαφοροποίηση βάσει του χρονικού σημείου εκδόσεως του εγγράφου και της πολυπλοκότητάς του;

3. Πρέπει η «υποβάθμιση της καταστάσεως ενός συστήματος υπογείων υδάτων» για την οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημείο i, της WRRL να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι υποβάθμιση της χημικής καταστάσεως ενός συστήματος υπογείων υδάτων υφίσταται μόλις υπάρξει, λόγω του έργου, υπέρβαση τουλάχιστον ενός περιβαλλοντικού ποιοτικού προτύπου για μία παράμετρο και ότι, ανεξαρτήτως αυτού, σε περίπτωση υπερβάσεως του κρίσιμου ορίου ενός ρύπου, κάθε περαιτέρω (μετρήσιμη) άνοδος της συγκεντρώσεώς του συνιστά υποβάθμιση;

4. α) Πρέπει το άρθρο 4 της WRRL –λαμβανομένης υπόψη της δεσμευτικής ισχύος του (άρθρο 288 ΣΛΕΕ) και της εγγυήσεως αποτελεσματικής έννομης προστασίας (άρθρο 19 ΣΕΕ)– να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι όλα τα μέλη του κοινού που επηρεάζονται από ένα έργο και υποστηρίζουν ότι θίγονται τα δικαιώματά τους από την αδειοδότηση του έργου έχουν, επίσης, το δικαίωμα να προβάλλουν ενώπιον δικαστηρίου παραβάσεις της απαγορεύσεως υποβαθμίσεως και της υποχρεώσεως βελτιώσεως των υδάτων βάσει του σχετικού δικαίου;

β) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα α):

Πρέπει το άρθρο 4 της WRRL –λαμβανομένου υπόψη του σκοπού που επιδιώκει– να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τουλάχιστον οι προσφεύγοντες που διατηρούν ιδιωτικό φρέαρ για οικιακή χρήση σε χωρική εγγύτητα προς το σχεδιαζόμενο τμήμα του οδικού δικτύου δικαιούνται να προβάλλουν ενώπιον δικαστηρίου παραβάσεις της απαγορεύσεως υποβαθμίσεως και της υποχρεώσεως βελτιώσεως των υδάτων βάσει του σχετικού δικαίου;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, ιδίως τα άρθρα 6 και 11.

Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, ιδίως το άρθρο 4.

Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, ιδίως το άρθρο 6.

Παρατιθέμενες εθνικές διατάξεις

Νόμος περί διαχείρισεως των υδάτων (Wasserhaushaltsgesetz, στο εξής: WHG), ιδίως τα άρθρα 27 και 47

Κανονιστική πράξη για την προστασία των υπογείων υδάτων (Grundwasserverordnung, στο εξής: GrwV), ιδίως τα άρθρα 7 και 9

Νόμος για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung, στο εξής: UVPG), ιδίως τα άρθρα 6 και 9

Νόμος για τη διοικητική διαδικασία (Verwaltungsverfahrensgesetz, στο εξής: VwVfG), ιδίως τα άρθρα 46 και 75

Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας (Verwaltungsgerichtsordnung, στο εξής: VwGO), ιδίως τα άρθρα 42 και 113

Νόμος για τα ένδικα βοηθήματα περιβαλλοντικού δικαίου (Umweltrechtsbehelfsgesetz, στο εξής: UmwRG), ιδίως τα άρθρα 1 έως 4

Σύντομη έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας

- 1 Οι προσφεύγοντες προσβάλλουν την απόφαση της Bezirksregierung [διοικητικής περιφέρειας] Detmold (στο εξής: αδειοδοτούσα αρχή) της 27ης Σεπτεμβρίου 2016 με την οποία, κατόπιν αιτήσεως του Landesbetriebs Straßenbau Nordrhein-Westfalen [φορέα κατασκευής οδικών έργων του κρατιδίου της Βόρειας Ρηνανίας – Βεσφαλίας] (στο εξής: φορέας του έργου), εγκρίθηκε το σχέδιο κατασκευής μιας οδικής συνδέσεως με τον αυτοκινητόδρομο κοντά στο Bielefeld (πρόκειται για την αποκαλούμενη «διάταξη περί εγκρίσεως του σχεδίου» με την οποία διαπιστώνεται το επιτρεπτό του έργου από όλες τις απόψεις του διοικητικού δικαίου). Το οδικό τμήμα που αφορά η διάταξη αυτή έχει μήκος περίπου 3,7 χιλιόμετρα. Το κατασκευαστικό οδικό έργο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2011/92.

- 2 Οι προσφεύγοντες είναι ιδιώτες που κατέχουν ακίνητα στην περιοχή την οποία επηρεάζει το σχεδιαζόμενο έργο. Οκτώ προσφεύγοντες απειλούνται με αναγκαστική απαλλοτρίωση, δηλαδή τα ακίνητά τους θα χρησιμοποιηθούν είτε για το ίδιο το έργο σε διαφορετικό κατά περίπτωση βαθμό είτε για αντισταθμιστικά μέτρα που επιβάλλει ο νόμος για την προστασία της φύσεως. Τρεις από τους προσφεύγοντες των οποίων τα ακίνητα θα απαλλοτριωθούν αναγκαστικά πρόκειται να απολέσουν τις εστίες τους, ενώ άλλοι υποστηρίζουν ότι επηρεάζεται η ίδια η ζωή τους. Μερικοί προσφεύγοντες που θίγονται από την αναγκαστική απαλλοτρίωση εκφράζουν φόβους ενδεχόμενης πλημμύρας στα ακίνητά τους. Δέκα προσφεύγοντες διαθέτουν ιδιωτικά φρέατα για οικιακή χρήση ύδατος· εκφράζουν δε φόβους ενδεχόμενης μόλυνσεως των υδάτων. Σχεδόν όλοι οι προσφεύγοντες εγείρουν θέματα ηχορυπάνσεως.
- 3 Τα έγγραφα του σχεδίου αναρτήθηκαν δημοσίως κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 30ής Αυγούστου και 29ης Σεπτεμβρίου 2010. Στην ανακοίνωση της 21ης Αυγούστου που προηγήθηκε της δημόσιας αναρτήσεως έγινε αναφορά σε ορισμένα έγγραφα, αλλά όχι σε έγγραφα για την προστασία από τον θόρυβο και τις προβλεπόμενες αποστραγγίσεις. Όλοι οι προσφεύγοντες προέβαλαν αντιρρήσεις.
- 4 Κατόπιν αξιολογήσεως των αποτελεσμάτων της διαδικασίας ακροάσεως, ο φορέας του έργου αποφάσισε διάφορες αλλαγές στο σχέδιο που αφορούσαν πρωτίστως τις αποστραγγίσεις. Προβλέπεται πλέον η διοχέτευση των όμβριων υδάτων από το οδόστρωμα στα υπόγεια ύδατα σε συγκεκριμένο τμήμα του έργου. Κατά τα λοιπά, η αποστράγγιση της οδού θα γίνεται σε τρία σημεία με διοχέτευση των υδάτων σε ειδικά καθοριζόμενα υδάτινα συστήματα.
- 5 Τα τροποποιημένα έγγραφα του σχεδίου αναρτήθηκαν δημοσίως κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 19ης Μαΐου και 18ης Ιουνίου 2014. Στην προηγηθείσα ανακοίνωση της 10ης/11ης Μαΐου 2014 έγινε εκ νέου αναφορά σε διάφορα έγγραφα, αλλά όχι στην τροποποιημένη υδατοτεχνική μελέτη. Όλοι οι προσφεύγοντες προέβαλαν και πάλι αντιρρήσεις.
- 6 Με την προσβαλλόμενη διάταξη περί εγκρίσεως του σχεδίου, η αδειοδοτούσα αρχή χορήγησε, επίσης, στον φορέα του έργου την (οποτεδήποτε ανακλητή) άδεια να διοχετεύει τα όμβρια ύδατα από το οδόστρωμα σε τρία υδάτινα συστήματα ή στα υπόγεια ύδατα. Η διάταξη περιλαμβάνει πληθώρα παρεπόμενων ρυθμίσεων προς διασφάλιση της προστασίας των υδάτων.
- 7 Πριν από την έκδοση της διατάξεως περί εγκρίσεως του σχεδίου δεν εξετάστηκε γραπτώς εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 4 της οδηγίας 2000/60 ή των άρθρων 27 και 47 WHG που μετέφεραν το ως άνω άρθρο της οδηγίας αυτής στο γερμανικό δίκαιο. Εντούτοις, στη διάταξη περί εγκρίσεως του σχεδίου διαπιστώνεται περιληπτικά ότι δεν αναμένεται εξ αιτίας του έργου υποβάθμιση της καταστάσεως ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων ούτε υποβάθμιση ενός συστήματος υπογείων υδάτων. Ως εκ τούτου, κατά τη διάταξη αυτή, το έργο δεν

αντίκειται στο άρθρο 4 της οδηγίας 2000/60 σε συνδυασμό με τα άρθρα 27 και 47 WHG.

- 8 Για πρώτη φορά στο πλαίσιο της δικαστικής διαδικασίας, η αδειοδοτούσα αρχή παρέσχε περαιτέρω στοιχεία όσον αφορά την εξέταση της απαγορεύσεως υποβαθμίσεως και της υποχρέωσης βελτιώσεως των υδάτων και κατέθεσε ένα σχετικό έγγραφο, χωρίς ωστόσο να εντάξει τυπικώς το έγγραφο αυτό στο περιεχόμενο της προσβαλλόμενης διατάξεως περί εγκρίσεως του σχεδίου. Στο έγγραφο αυτό περιγράφονται τα υδάτινα συστήματα που επηρεάζονται από το έργο και αξιολογούνται οι επιπτώσεις του έργου στα ποιοτικά στοιχεία των υδάτων. Προς δικαιολόγηση των ενεργειών της, η αδειοδοτούσα αρχή υποστήριξε ότι, κατά τη διαδικασία εγκρίσεως του σχεδίου, είχε ήδη γίνει σχετικός έλεγχος για τα ύδατα, ο οποίος απλώς δεν καταχωρίστηκε σε ορισμένο έγγραφο.
- 9 Στηριζόμενο στην προφορική διαδικασία της 17ης και 18ης Απριλίου 2018, το Bundesverwaltungsgericht κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η προσβαλλόμενη διάταξη περί εγκρίσεως του σχεδίου πάσχει από εσφαλμένη στάθμιση όσον αφορά την επιλογή του οδικού τμήματος, σφάλμα το οποίο συνεπάγεται ότι η διάταξη αυτή δεν είναι νόμιμη και δεν μπορεί να εκτελεστεί. Το σφάλμα αυτό επισημάνθηκε με χωριστή διάταξη.

Σύντομη έκθεση της αιτιολογίας της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 10 Τα υποβαλλόμενα προδικαστικά ερωτήματα είναι κρίσιμα για την έκδοση αποφάσεως, μολονότι το Bundesverwaltungsgericht έχει ήδη κρίνει μη νόμιμη την προσβαλλόμενη διάταξη λόγω της ως άνω εσφαλμένης σταθμίσεως. Και τούτο διότι, κατά το γερμανικό διοικητικό δικονομικό δίκαιο, το σφάλμα αυτό δεν συνεπάγεται την ακύρωση της πράξεως, αλλά μπορεί να διορθωθεί σε συμπληρωματική διαδικασία. Ως εκ τούτου, το Bundesverwaltungsgericht υποχρεούται να μην αφήσει αναπάντητα τα ερωτήματα που υποβάλλει στο Δικαστήριο, αλλά να εξετάσει συνολικά τη νομιμότητα της διατάξεως περί εγκρίσεως του σχεδίου.
- 11 Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος:

Το Bundesverwaltungsgericht θεωρεί τις ανακοινώσεις της 21ης Αυγούστου 2010 και της 10ης/11ης Μαΐου 2014 εσφαλμένες, διότι το ενδιαφερόμενο κοινό δεν ενημερώθηκε επαρκώς, όπως απαιτείται από το εθνικό δίκαιο που θεσπίστηκε σε συμμόρφωση προς το δίκαιο της Ένωσης, όσον αφορά τα κρίσιμα για τη λήψη αποφάσεως έγγραφα σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του έργου. Στην πρώτη ανακοίνωση δεν γινόταν αναφορά σε έγγραφα σχετικά με τον θόρυβο και τα ύδατα, ενώ στη δεύτερη ανακοίνωση δεν γινόταν αναφορά στο τροποποιημένο υδατοτεχνικό έγγραφο. Επιπλέον, από το κείμενο της ανακοινώσεως δημιουργείται η παραπλανητική εντύπωση ότι απαριθμούνται πλήρως όλα τα έγγραφα.

- 12 Εντούτοις, αυτές οι διαδικαστικές πλημμέλειες δεν συνεπάγονται, κατά το εθνικό δίκαιο, την ακύρωση της διατάξεως περί εγκρίσεως του σχεδίου ή τη διαπίστωση της μη νομιμότητάς της διότι, κατά την κρίση του δικαστηρίου, προδήλως δεν επηρέασαν την απόφαση επί της ουσίας. Εάν –όπως στην προκειμένη περίπτωση– η προσφυγή ασκείται από ορισμένο πρόσωπο ατομικώς, κρίσιμο είναι μόνον το ζήτημα αν το πρόσωπο αυτό στερήθηκε *το ίδιο* τη δυνατότητα της νομοθετικής προβλεπόμενης συμμετοχής του στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων· το εν λόγω πρόσωπο δεν μπορεί, αντιθέτως, να προβάλλει περιορισμό των διαδικαστικών δικαιωμάτων άλλων μελών του ενδιαφερόμενου κοινού.
- 13 Όμως, η νομική κατάσταση είναι διαφορετική στην περίπτωση ενώσεων για την προστασία του περιβάλλοντος. Οι ενώσεις αυτές μπορούν να προβάλουν περιορισμό των διαδικαστικών δικαιωμάτων του ενδιαφερόμενου κοινού.
- 14 Το Bundesverwaltungsgericht θεωρεί ότι η διάταξη αυτή είναι σύμφωνη με το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2011/92 για τους ακόλουθους λόγους:
- 15 Το Δικαστήριο, στην απόφασή του της 7ης Νοεμβρίου 2013, Gemeinde Altrip κ.λπ. (C-72/12, EU:C:2013:712, σκέψη 49), έκρινε ότι κάθε διαδικαστική πλημμέλεια δεν είναι κατ' ανάγκην ικανή να επηρεάσει το περιεχόμενο μιας αποφάσεως. Ο επιδιωκόμενος με την οδηγία σκοπός της ευρύτερης δυνατής προσβάσεως του ενδιαφερόμενου κοινού στη δικαιοσύνη μάλλον δεν θα θιγόταν αν το εθνικό δίκαιο κράτους μέλους προέβλεπε ότι, όταν προβάλλεται τέτοιου είδους διαδικαστική πλημμέλεια προς στήριξη ενδίκου βοηθήματος, δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματα του προσώπου που το άσκησε και, ως εκ τούτου, είναι αδύνατο να προσβληθεί παραδεκτώς η σχετική απόφαση.
- 16 Καθόσον το Δικαστήριο επισήμανε, περιορίζοντας την έκταση εφαρμογής της ανωτέρω κρίσεώς του, ότι το δικαστήριο που επιλαμβάνεται του ενδίκου βοηθήματος δεν επιτρέπεται να επιβαρύνει με κανέναν τρόπο τον ενδιαφερόμενο με το βάρος αποδείξεως και, συνεπώς, οφείλει να αποφασίσει βάσει των αποδείξεων που έχουν προσκομίσει οι αρμόδιες αρχές και βάσει του περιεχομένου του φακέλου, λαμβάνοντας εν τέλει υπόψη και τη βαρύτητα της προβαλλόμενης πλημμέλειας (βλ. σκέψη 52 επ. της ως άνω αποφάσεως), τούτο ελήφθη υπόψη από τον Γερμανό νομοθέτη με τη θέσπιση διαφορετικής ρυθμίσεως στον Umweltrechtsbehelfsgesetz.
- 17 Κατά την άποψη του Bundesverwaltungsgericht, η γερμανική ρύθμιση δεν αντιβαίνει στην απαίτηση του Δικαστηρίου να ελεγχθεί πιο συγκεκριμένα «αν, λόγω αυτής [της προβαλλόμενης διαδικαστικής πλημμέλειας] *το ενδιαφερόμενο κοινό* στερήθηκε κάποια εκ των εγγυήσεων οι οποίες έχουν θεσπιστεί, [...], προκειμένου να καταστήσουν δυνατή την πρόσβασή του στις πληροφορίες και τη συμμετοχή του στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων» (σκέψη 54 της ως άνω αποφάσεως· έμφαση μόνον εδώ). Αντιθέτως η ρύθμιση αυτή καλύπτεται από τη δυνατότητα που ρητώς παρέχεται στο κράτος μέλος, με το άρθρο 11, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2011/92, να εστιάσει στο πλαίσιο των εθνικών

κανόνων δικαίου στην προσβολή δικαιώματος. Υπό την έννοια αυτή, «ενδιαφερόμενο κοινό» είναι, επομένως, στην προκειμένη περίπτωση μόνον ο μεμονωμένος προσφεύγων και όχι όλο το δυνητικό κοινό.

18 Η άποψη αυτή βασίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία ένα κράτος μέλος μπορεί να προβλέπει ότι για την ακύρωση διοικητικής απόφασης από το αρμόδιο δικαστήριο απαιτείται η προσβολή ατομικού δικαιώματος του προσφεύγοντος. Εντούτοις, ο περιορισμός αυτός δεν μπορεί να εφαρμοσθεί επί ενώσεων για την προστασία του περιβάλλοντος. Οι εν λόγω ενώσεις πρέπει να μπορούν οπωσδήποτε να επικαλεστούν ενώπιον δικαστηρίου τους κανόνες του εθνικού δικαίου που θέτουν σε εφαρμογή τη νομοθεσία της Ένωσης σε υποθέσεις που αφορούν το περιβάλλον, καθώς και τους κανόνες του δικαίου περιβάλλοντος της Ένωσης που έχουν άμεσο αποτέλεσμα (απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2015, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-137/14, EU:C:2015:683, σκέψεις 32 και 92).

19 Επί του δευτέρου ερωτήματος:

α) Στην προκειμένη περίπτωση, η αδειοδοτούσα αρχή τεκμηρίωσε με πειστικό τρόπο, για πρώτη φορά στη διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας, ότι εξέτασε την απαγόρευση υποβαθμίσεως ή την υποχρέωση βελτιώσεως των υδάτων βάσει του σχετικού δικαίου. Στο πλαίσιο αυτό τίθεται το ερώτημα αν το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', σημεία i έως iii, της οδηγίας 2000/60, το οποίο έχει δεσμευτικό χαρακτήρα κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 1ης Ιουλίου 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, C-461/13, EU:C:2015:433), δεν περιέχει μόνον ένα ουσιαστικό κριτήριο ελέγχου, αλλά και ρυθμίσεις που αφορούν τη διοικητική διαδικασία αδειοδοτήσεως. Συγκεκριμένα πρέπει να διευκρινιστεί αν έχει σημασία μόνον το γεγονός ότι αποδεικνύεται εκ του αποτελέσματος ορθή η εκτίμηση της διατάξεως περί εγκρίσεως του σχεδίου ότι το έργο δεν παραβαίνει το άρθρο 4 της οδηγίας 2000/60 σε συνδυασμό με τα άρθρα 27 και 47 WHG, έστω και αν ορισμένα έγγραφα προσκομίστηκαν εκ των υστέρων, δηλαδή για πρώτη φορά κατά τη δικαστική διαδικασία, ή αν η οδηγία 2000/60 επιβάλλει να εξετάζονται η απαγόρευση υποβαθμίσεως και η υποχρέωση βελτιώσεως ήδη πριν από τη λήψη αποφάσεως περί αδειοδοτήσεως, στο πλαίσιο μιας διαφανούς, ήτοι πειστικά τεκμηριωμένης βάσει αντίστοιχων εγγράφων, διοικητικής διαδικασίας.

20 Στο πλαίσιο εκτιμήσεως των επιπτώσεων υπό την έννοια της οδηγίας 92/43, το Bundesverwaltungsgericht –με βάση τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. ιδίως απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2004, Waddenvereniging und Vogelsbeschermingvereniging, C-127/02, EU:C:2004:482, σκέψεις 53 επ.)– στηρίζεται κατά πάγια νομολογία στην παραδοχή ότι το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής περιέχει ορισμένες απαιτήσεις όσον αφορά τη διαδικασία αδειοδοτήσεως. Σύμφωνα με τη νομολογία αυτή, η αρμόδια αρχή δεν επιτρέπεται να προβεί σε εκτίμηση των επιπτώσεων για πρώτη φορά στη δικαστική διαδικασία ή να τεκμηριώσει τα επιστημονικά της ευρήματα για πρώτη φορά στην εν λόγω διαδικασία.

- 21 Το Bundesverwaltungsgericht τείνει να εφαρμόσει τις απαιτήσεις αυτές, τουλάχιστον επί της αρχής, και κατά την εξέταση της απαγορεύσεως υποβαθμίσεως των υδάτων, προκειμένου να διασφαλίσει μια αποτελεσματική δικαστική έννομη προστασία και να αποτρέψει την υπέρμετρη επιβάρυνση της δικαστικής διαδικασίας.
- 22 β) Σε σχέση με το υποερώτημα 2β), το Bundesverwaltungsgericht εκτιμά ότι θα ήταν πρόσφορη μια διαφορετική λύση που διακρίνει τόσο βάσει του χρονικού σημείου εκδόσεως του εγγράφου, όσο και βάσει της περιπλοκότητας των ζητημάτων της νομοθεσίας για τα ύδατα.
- 23 Εάν ο φορέας του έργου εκδώσει ένα έγγραφο στο οποίο εξετάζεται αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της οδηγίας 2000/60 και το υποβάλει στην αδειοδοτούσα αρχή μαζί με την αίτηση εγκρίσεως, πρόκειται κατά κανόνα για μια από τις «κύριες εκθέσεις» (άρθρο 6, παράγραφος 3, στοιχείο β', της οδηγίας 2011/92), στις οποίες πρέπει να εκτείνεται η ενημέρωση του κοινού.
- 24 Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες το σχετικό με τα ύδατα έγγραφο εκδόθηκε μόνο λόγω της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 1ης Ιουλίου 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433), στο πλαίσιο μιας εν εξελίξει διαδικασίας εγκρίσεως και κατόπιν συμμετοχής του κοινού, το Bundesverwaltungsgericht απαντά στο ερώτημα αν απαιτείται νέα διαδικασία συμμετοχής του κοινού, διακρίνοντας αναλόγως του αν το έγγραφο αυτό εξετάζει εκ νέου τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις κατά τρόπο που υπερβαίνει ουσιωδώς τις προηγούμενες διερευνήσεις ή όχι.
- 25 Αλλά και σε άλλες περιπτώσεις το δικαστήριο αυτό έχει αποφανθεί ότι δεν απαιτείται νέα συμμετοχή του κοινού, όταν οι τροποποιήσεις των εγγράφων αφορούν μόνον επουσιώδεις αλλαγές και πιο ενδελεχή εξέταση ενδεχόμενων επιπτώσεων, χωρίς να μεταβάλλουν τη συνολική ιδέα του σχεδιασμού ή να καταλήγουν σε θεμελιωδώς διαφορετικά αποτελέσματα εκτιμήσεως. Σε διαφορετική περίπτωση, η διαδικασία εγκρίσεως, με την οποία συνδέονται κατά κανόνα σημαντικά δημόσια συμφέροντα, θα καθυστερούσε δυσανάλογα.
- 26 Επί του τρίτου ερωτήματος:
Το Bundesverwaltungsgericht στηρίζεται στην παραδοχή ότι η απαγόρευση υποβαθμίσεως είναι δεσμευτική και για τα υπόγεια ύδατα (άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β', σημεία i έως ii της οδηγίας 2000/60) και ότι οι κρίσεις του Δικαστηρίου στην απόφαση της 1ης Ιουλίου 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433, σκέψεις 43 επ.), σχετικά με την υποβάθμιση της καταστάσεως ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων μπορούν να τύχουν εφαρμογής και στα υπόγεια ύδατα. Περαιτέρω το Bundesverwaltungsgericht θεωρεί ότι σημείο αναφοράς της εξέτασεως της απαγορεύσεως υποβαθμίσεως είναι το σύστημα υπογείων υδάτων στο σύνολό του, διότι και στον αριθ. 2.4.5 του παραρτήματος V της οδηγίας 2000/60 αυτό αποτελεί τη βάση για την «ερμηνεία και παρουσίαση της χημικής κατάστασης

των υπογείων υδάτων». Ως εκ τούτου, τοπικά περιορισμένες αλλαγές είναι άνευ σημασίας στο βαθμό που δεν έχουν επιπτώσεις στο σύνολο του συστήματος υπογείων υδάτων.

- 27 Εντούτοις, το Δικαστήριο δεν έχει ακόμη διευκρινίσει –τουλάχιστον ρητώς– αν είναι δυνατή η εφαρμογή των κρίσεων της απόφασης της 1ης Ιουλίου 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433) σε σχέση με το κριτήριο αξιολόγησης. Στη σκέψη 69 της απόφασης αυτής, το Δικαστήριο έκρινε ότι υποβάθμιση της καταστάσεως ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων, κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', σημείο i, της οδηγίας 2000/60, υφίσταται όταν η κατάσταση τουλάχιστον ενός από τα ποιοτικά στοιχεία κατά την έννοια του παραρτήματος V της εν λόγω οδηγίας υποβαθμίζεται κατά μία κλάση, ακόμη και αν η υποβάθμιση αυτή του ποιοτικού στοιχείου δεν συνεπάγεται την επί τα χείρω τροποποίηση της ταξινόμησης του συστήματος επιφανειακών υδάτων στο σύνολό του. Πάντως, αν το οικείο ποιοτικό στοιχείο κατά την έννοια του παραρτήματος αυτού εντάσσεται ήδη στη χαμηλότερη κλάση, οποιαδήποτε υποβάθμιση του εν λόγω στοιχείου συνιστά «υποβάθμιση της καταστάσεως» ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων.
- 28 Αυτό το κριτήριο αξιολόγησης δεν μπορεί να εφαρμοσθεί άνευ ετέρου και στα υπόγεια ύδατα. Και τούτο διότι, σε αντίθεση προς τα συστήματα επιφανειακών υδάτων, για τα οποία η οδηγία 2000/60 προβλέπει μια κλίμακα στοιχείων οικολογικής ποιότητας πέντε κλάσεων (βλ. παράρτημα V, αριθ. 1.4.1, σημείο iii της οδηγίας αυτής), όσον αφορά την ποσοτική και χημική κατάσταση των υπογείων υδάτων διακρίνει κατά περίπτωση μόνο μεταξύ καλής και κακής καταστάσεως (βλ. παράρτημα V αριθ. 2.2.4 και αριθ. 2.4.5).
- 29 Λαμβανομένου υπόψη του επιδιωκόμενου με την οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα σκοπού, ο οποίος συνίσταται, όπως διαπίστωσε το Δικαστήριο στην απόφασή του της 1ης Ιουλίου 2015, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (C-461/13, EU:C:2015:433), στην επίτευξη μιας «καλής καταστάσεως» όλων των υδάτων, υποβάθμιση της χημικής καταστάσεως ενός συστήματος υπογείων υδάτων συντρέχει σε περίπτωση υπερβάσεως τουλάχιστον ενός περιβαλλοντικού ποιοτικού προτύπου για μία παράμετρο. Αντιθέτως, για ρύπους που υπερβαίνουν ήδη στην παρούσα κατάσταση το κρίσιμο όριο, κάθε περαιτέρω (μετρήσιμη) άνοδος της συγκέντρωσής τους συνιστά υποβάθμιση.
- 30 Στην προκειμένη περίπτωση, τούτο θα οδηγούσε στην εκτίμηση ότι δεν συντρέχει υποβάθμιση. Η κατάσταση του συστήματος υπογείων υδάτων που επηρεάζεται από το έργο χαρακτηρίζεται από ποσοτικής απόψεως ως καλή και από χημικής απόψεως ως κακή. Το τελευταίο προκύπτει από τις υπερβάσεις των ορίων νιτρικών αλάτων και αμμωνίου λόγω των γεωργικών καλλιεργειών. Αντιθέτως τηρούνται τα υπόλοιπα κρίσιμα όρια. Λόγω του έργου, θα αυξάνονταν μόνον οι τιμές του χλωριούχου άλατος –από τη χρήση άλατος στον δρόμο τον χειμώνα–, χωρίς όμως υπέρβαση του ανώτατου ορίου.

31 Επί του τετάρτου ερωτήματος:

Κατά την άποψη του Bundesverwaltungsgericht, στα ερωτήματα 4α) και β) πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση, αντιθέτως προς άλλες απόψεις που έχουν διατυπωθεί στη νομική θεωρία.

32 α) Κατά την εκτίμηση του Bundesverwaltungsgericht, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται βάσει του δικαίου της Ένωσης να διαμορφώσουν το εθνικό τους δίκαιο κατά τρόπο που να επιτρέπει σε όλα τα μέλη του ενδιαφερόμενου για ένα έργο κοινού, τα οποία προβάλλουν προσβολή των δικαιωμάτων τους, να προβάλλουν ενώπιον δικαστηρίου και παραβάσεις της απαγορεύσεως υποβαθμίσεως ή της υποχρεώσεως βελτιώσεως των υδάτων.

33 Κατά το γερμανικό δίκαιο, ένα διοικητικό δικαστήριο ακυρώνει μια διοικητική πράξη μόνον όταν αυτή δεν είναι νόμιμη και προσβάλλει δικαιώματα του προσφεύγοντος. Επομένως, ο προσφεύγων μπορεί μεν να προβάλλει, με προσφυγή του κατά μιας αποφάσεως σχεδιασμού, την εσφαλμένη στάθμιση των ιδίων προστατευόμενων συμφερόντων, αλλά δεν μπορεί να απαιτήσει μια από κάθε άποψη, ακόμη και αντικειμενικώς, αφεγάδιαστη στάθμιση και αφεγάδιαστο σχεδιασμό.

34 Όταν ένας μεμονωμένος προσφεύγων θίγεται επειδή λόγω του έργου απειλείται η ιδιοκτησία του με αναγκαστική απαλλοτρίωση, τότε μπορεί κατ' αρχήν – δεδομένου του συνταγματικώς κατοχυρωμένου δικαιώματος ιδιοκτησίας (άρθρο 14 του γερμανικού συντάγματος)– να απαιτήσει πλήρη δικαστικό έλεγχο της διατάξεως περί εγκρίσεως του σχεδίου, δηλαδή να προβάλλει και εσφαλμένη εφαρμογή κανόνος δικαίου ή εσφαλμένη στάθμιση δημόσιων συμφερόντων. Αυτό όμως δεν ισχύει, όταν ακόμη και μια απαλλαγμένη λαθών εκτίμηση δεν θα μετέβαλε τον σχεδιασμό που αφορά την περιοχή στην οποία κείται το ακίνητό του.

35 Σε αντίθεση προς τα ανωτέρω, οι αναγνωρισμένες ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος δύνανται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Umweltrechtsbehelfsgesetz, να ασκούν ένδικα βοηθήματα στο πλαίσιο των καταστατικών τους σκοπών, χωρίς να υποχρεούνται να προβάλλουν προσβολή των δικαιωμάτων τους. Αυτά τα ένδικα βοηθήματα είναι βάσιμα σε περίπτωση παραβάσεως κανόνος δικαίου.

36 Στο πλαίσιο αυτό, το Bundesverwaltungsgericht είναι της γνώμης ότι μεμονωμένοι προσφεύγοντες των οποίων η ιδιοκτησία δεν θίγεται, κατ' αρχήν, δεν δικαιούνται να προβάλλουν παραβάσεις της απαγορεύσεως υποβαθμίσεως ή της υποχρεώσεως βελτιώσεως των υδάτων βάσει του σχετικού δικαίου. Κατά την αντίληψη του γερμανικού δικαίου, οι διατάξεις που περιέχονται στα άρθρα 27 και 47 WHG, με τις οποίες μεταφέρεται στο γερμανικό δίκαιο το άρθρο 4 της οδηγίας 2000/60, έχουν τεθεί αποκλειστικά χάριν του δημοσίου συμφέροντος και δεν απονέμουν ατομικά δικαιώματα.

- 37 Κατά τη γνώμη του Bundesverwaltungsgericht, συνηγορούν πολλά υπέρ της απόψεως ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν επιτρέπει καμία παρέκκλιση από την αντίληψη αυτή. Η γνώμη αυτή βασίζεται πρωτίστως στη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία ο εθνικός νομοθέτης έχει την ευχέρεια να περιορίσει τα δικαιώματα των οποίων την προσβολή μπορούν να προβάλλουν οι ιδιώτες στο πλαίσιο ενδίκου βοηθήματος μόνο στα ατομικά δικαιώματα, αλλά ο περιορισμός αυτός δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε ενώσεις για την προστασία του περιβάλλοντος (απόφαση της 12ης Μαΐου 2011, Bund für Umwelt und Naturschutz, Landesverband Nordrhein-Westfalen, C-115/09, EU:C:2011:289, σκέψη 45).
- 38 Το Δικαστήριο, στην απόφασή του της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation (C-664/15, EU:C:2017:987, σκέψη 34) έκρινε ότι η πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας 2000/60, καθώς και ο σχετικός με την προστασία του περιβάλλοντος σκοπός της, απαιτούν να έχουν οι ιδιώτες ή μια περιβαλλοντική οργάνωση που έχει συσταθεί νομίμως τη δυνατότητα να επικαλούνται ενώπιον του δικαστηρίου την οδηγία αυτή. Αυτή ακριβώς η εναλλακτική περίπτωση που εκφράζεται με τη λέξη «ή» μπορεί να εκληφθεί, κατά τη γνώμη του Bundesverwaltungsgericht, ως απόδειξη του ότι τα κράτη μέλη έχουν συναφώς ευρεία διακριτική ευχέρεια. Υπέρβαση της ευχέρειας αυτής θα συνέτρεχε μόνον αν και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις στερούνταν τη δυνατότητα να προσβάλουν τη σχετική απόφαση.
- 39 Ομοίως, το Bundesverwaltungsgericht αντιλαμβάνεται τις διαπιστώσεις του Δικαστηρίου σχετικά με την εγγύηση αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας που προβλέπεται στο άρθρο 19, παράγραφος 1, της ΣΕΕ και στο άρθρο 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων καθώς και στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus, υπό την έννοια ότι μόνον οι περιβαλλοντικές οργανώσεις δεν επιτρέπεται να στερηθούν τη δυνατότητα ελέγχου της συμμορφώσεως προς τους κανόνες δικαίου που υπηρετούν το δημόσιο συμφέρον (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987, σκέψεις 35 επ. και 45 επ.).
- 40 Και η απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Νοεμβρίου 2016, Lesoochránárske zoskupenie VLK (C-243/15, EU:C:2016:838), αφορά μόνον την έννομη θέση αναγνωρισμένων ενώσεων για την προστασία του περιβάλλοντος.
- 41 Κατά τη γνώμη του Bundesverwaltungsgericht, από το γεγονός και μόνον ότι όλα τα μέλη του ενδιαφερόμενου κοινού –όπως και ο εν γένει πληθυσμός– χρειάζονται πόσιμο νερό που δεν ενέχει κινδύνους για την υγεία δεν προκύπτουν περαιτέρω δικαιώματα ιδιωτών για άσκηση προσφυγής σε σχέση με το άρθρο 4 της οδηγίας 2000/60.
- 42 Η οδηγία αυτή έχει ως σκοπό, μεταξύ άλλων, τη διασφάλιση της υδροδοτήσεως και της υγείας του πληθυσμού, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι, σε όλες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η ελλιπής τήρηση των μέτρων που προβλέπονται από

την οδηγία θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία, οι άμεσα ενδιαφερόμενοι πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να επικαλεστούν διατάξεις αναγκαστικού δικαίου προκειμένου να ελεγχθεί δικαστικώς αν η αρχή που ενέκρινε ορισμένο πρόγραμμα έχει τηρήσει τις υποχρεώσεις της βάσει του άρθρου 4 της οδηγίας 2000/60 (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-298/95, EU:C:1996:501, σκέψη 16, της 25ης Ιουλίου 2008, Janecsek, C-237/07, EU:C:2008:447, σκέψη 38, της 8ης Νοεμβρίου 2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, σκέψη 44, και της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987, σκέψη 34).

- 43 Εντούτοις, στην οδηγία 2000/60 και στη μέχρι τούδε νομολογία του Δικαστηρίου δεν ορίζονται οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων κρίνεται ότι ορισμένο πρόσωπο επηρεάζεται άμεσα και, ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να έχει τη δυνατότητα δικαστικής έννομης προστασίας. Τα κράτη μέλη διαθέτουν συναφώς ευρεία διακριτική ευχέρεια. Ο εθνικός νομοθέτης έχει ιδίως την ευχέρεια να περιορίσει τα δικαιώματα των οποίων την προσβολή μπορούν να προβάλλουν οι ιδιώτες στο πλαίσιο ενδίκου βοηθήματος κατά αποφάσεως μόνο στα υποκειμενικά δικαιώματα δημοσίου δικαίου, δηλαδή στα ατομικά δικαιώματα που ενδέχεται, αναλόγως του εθνικού δικαίου, να χαρακτηρίζονται ως υποκειμενικά δικαιώματα δημοσίου δικαίου (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 16ης Απριλίου 2015, Gruber, C-570/13, EU:C:2015:231, σκέψη 40, και της 15ης Οκτωβρίου 2015, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-137/14, EU:C:2015:683, σκέψεις 32 και 33). Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι τα μέλη του ενδιαφερόμενου κοινού που προμηθεύονται το πόσιμο νερό τους από το δημόσιο δίκτυο υδροδοτήσεως δεν επηρεάζονται «άμεσα» υπό την έννοια (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Ιουνίου 2008, Janecsek, C-237/07, EU:C:2008:447, σκέψη 39) ότι πρέπει αναγκαστικά, βάσει του δικαίου της Ένωσης, να έχουν τη δυνατότητα να προβάλλουν δικαστικώς παραβάσεις της απαγορεύσεως υποβαθμίσεως ή της υποχρεώσεως βελτιώσεως των υδάτων βάσει του σχετικού δικαίου.
- 44 β) Κατά τη γνώμη του Bundesverwaltungsgericht, στους μεμονωμένους προσφεύγοντες που διατηρούν ιδιωτικά φρέατα για οικιακή χρήση ύδατος σε χωρική εγγύτητα προς το σχεδιαζόμενο τμήμα του οδικού δικτύου και εκφράζουν φόβους υποβαθμίσεως των υδάτων τους λόγω διηθήσεως όμβριων υδάτων από το οδόστρωμα δεν πρέπει να αναγνωριστεί ότι έχουν υποχρεωτικά, βάσει του άρθρου 4 της οδηγίας 2000/60, δικαίωμα να στηρίζουν τις προσφυγές τους σε παραβάσεις της απαγορεύσεως υποβαθμίσεως και της υποχρεώσεως βελτιώσεως των υδάτων βάσει του σχετικού δικαίου. Οι προσφεύγοντες αυτοί προστατεύονται επαρκώς βάσει του εθνικού δικαίου.
- 45 Και τούτο διότι, κατά την πάγια νομολογία του Bundesverwaltungsgericht, οι προσφεύγοντες μπορούν να προσβάλλουν δικαστικώς την ίδια την άδεια που έχει χορηγηθεί όσον αφορά τα ύδατα, στο βαθμό που θίγονται από αυτήν ειδικώς και ατομικώς. Μπορούν επομένως, ανεξαρτήτως του δικαίου της Ένωσης, να προβάλλουν ότι η άδεια θέτει σε κίνδυνο την ποιότητα του πόσιμου ύδατος που εξάγεται μέσω των οικιακών φρεάτων τους από τα υπόγεια ύδατα.

- 46 Εάν το άρθρο 4 της οδηγίας 2000/60 ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι κάθε μεμονωμένος ιδιοκτήτης οικιακού φρέατος μπορεί να προβάλλει ενώπιον δικαστηρίου την παράβαση της απαγορεύσεως υποβαθμίσεως και της υποχρεώσεως βελτιώσεως των υδάτων βάσει του δικαίου της Ένωσης, θα πρέπει πάντως να έχει το δικαίωμα αυτό μόνο στην έκταση που θίγεται ο ίδιος στη συγκεκριμένη περίπτωση. Δηλαδή δεν θα πρέπει να θίγεται μόνον από το ίδιο το έργο, αλλά και ειδικότερα από την (προβαλλόμενη) παράβαση της απαγορεύσεως υποβαθμίσεως ή της υποχρεώσεως βελτιώσεως των υδάτων.
- 47 Ο προσφεύγων θα ήταν θιγόμενος υπό αυτήν την έννοια, αν θα κινδύνευε η υγεία του λόγω της παραβάσεως των διατάξεων της οδηγίας 2000/60. Δεν θα μπορούσε όμως να στηριχθεί στην τήρηση της απαγορεύσεως υποβαθμίσεως ή της υποχρεώσεως βελτιώσεως των υδάτων καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπο, ανεξαρτήτως διακινδυνεύσεως της υγείας του.

ΕΠΙΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ